

Guia docent

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	20269 - Art del Segle XIX / 1
Titulació	Grau d'Història de l'Art (Pla 2014) - Tercer curs
Crèdits	6
Període d'impartició	Segon semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Ana Francisca Ferrero Horrach						
Responsable	Cal concertar cita prèvia amb el/la professor/a per a fer una tutoria					
ana.ferrero@uib.es						

Contextualització

Seguint la historiografia de l'Estat espanyol, l'art contemporani té els seus inicis el darrer terç del segle XVIII, coincidint amb la Il·lustració i l'esclat de la Revolució Francesa. Per tant, al llarg d'un segle i mig entrarem dins les particularitats de l'art contemporani, que venen acompanyades d'una nova pràctica de l'art que dona pas a la idea de modernitat. Aquesta idea és tal vegada la més generalitzada, ja que implica no únicament un canvi de temàtiques o tipologies, sinó un enfocament més profund vinculat al compromís de l'artista amb la societat. Al llarg de l'assignatura s'analitzarà l'evolució i els canvis de l'art del segle XIX, anant des d'un art vinculat a premisses didàctiques fins a una nova visió de la realitat.

Requisits

Competències

Específiques

- * CE-1. Competències fonamentals (saber disciplinar). Consciència crítica de les coordenades espai-temps i dels límits i interrelacions geogràfics i culturals de la Història de l'Art.
- * CE-2. Competències fonamentals (saber disciplinar). Visió diacrònica general de la Història de l'Art Universal.
- * CE-5. Competències fonamentals (saber disciplinar). Conèixer les diferents metodologies d'aproximació a la Història de l'Art i de la seva contingència històrica (Historiografia de l'Art).

Guia docent

Genèriques

- * CG-1. Capacitat d'anàlisi dels coneixements lligats als mòduls, matèries i assignatures pròpies del títol.
- * CG-2. Capacitat de comunicació oral i escrita a l'hora de transmetre el coneixement adquirit.

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

Continguts temàtics

BLOC 1. L'ART A L'ÈPOCA NEOCLÀSSICA

- 1.1.- El marc il·lustrat: clàssic i romàntic. La teoria artística de la Il·lustració.
- 1.2.- L'arquitectura: unitat i diversitat de tipologies constructives.
- 1.3.- La pintura: les poètiques del racional i l'irracional. Jacques-Louis David i els seus deixebles. El classicisme d'Ingres.
- 1.4.- L'escultura: Antoni Canova i Bertel Thorvaldsen.
- 1.5.- Francisco de Goya.

BLOC 2. EL MOVIMENT ROMÀNTIC

- 2.1.- La nova sensibilitat i les noves temàtiques.
- 2.2.- El paisatgisme a Alemanya i Gran Bretanya: Caspar D. Friedrich, Joseph W. Turner i John Constable.
- 2.3.- La germanor de Sant Lluc i els natzarens.
- 2.4.- La formulació francesa: Théodore Géricault i Eugène Delacroix.
- 2.5.- El classicisme romàntic i els pintors del *Juste Milieu*.
- 2.6.- El paisatgisme a França: Camille Corot i l'escola de Barbizon.
- 2.7.- El nou concepte de la forma en escultura: François Rude.

BLOC 3. EL REALISME I LA SEVA ÈPOCA

- 3.1.- Problemàtica ideològica vers el realisme. Els conceptes d'avantguarda i art oficial. La valoració de l'art com a lluita social.
- 3.2.- Les diferents versions del realisme francès: Honoré Daumier, Gustave Courbet i François Millet.
- 3.3.- Édouard Manet. La transició entre realisme i impressionisme.
- 3.4.- Pintura a l'Anglaterra victoriana: el Prerafaelisme.

BLOC 4. ARQUITECTURA EUROPEA A LA PRIMERA MEITAT DEL SEGLE XIX

- 4.1.- Els *revivals* clàssics a Alemanya i França.
- 4.2.- La formulació del *gothic revival* a Gran Bretanya.
- 4.3.- França: el neogòtic i el funcionalisme d'Eugène Viollet-le-Duc.

Guia docent

BLOC 5. ELS ISMES DEL DARRER TERÇ DEL SEGLE XX

- 5.1.- La pràctica artística de la modernitat.
- 5.2.- L'impressionisme. Monet, Pissarro, Degas, Renoir, Morisot i Cassatt.
- 5.3.- El neoimpressionisme. Artistes més representatius.
- 5.4.- El simbolisme: principis teòrics i artistes més representatius.
- 5.5.- El postimpressionisme: problemàtica terminològica i conceptual i artistes més representatius.
- 5.6.- La renovació escultòrica. Auguste Rodin i Camille Claudel.

BLOC 6. ARQUITECTURA I ENGINYERIA L DARRER QUART DE SEGLE

- 6.1.- Les innovacions tecnològiques i les noves tipologies.
- 6.2.- L'impacte de les Exposicions Universals.
- 6.2.- El desenvolupament arquitectònic als Estats Units: l'Escola de Chicago.

BLOC 7. L'ART NOUVEAU

- 7.1.- Les bases i la teoria artística de l'Art Nouveau. Les diverses escoles.
- 7.2.- El Modern Style. Charles Rennie Mackintosh i l'Escola de Glasgow.
- 7.3.- La Secesió de Viena: Otto Wagner, Joseph M. Olbrich i Gustave Klimt.
- 7.4.- El Modernisme a Catalunya: una síntesi pròpia. Lluís Domènech i Montaner i Antoni Gaudí.

Metodologia docent

Activitats de treball presencial (2,4 crèdits, 60 hores)

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Classe teòrica a l'aula	Grup gran (G)	Mitjançant el mètode expositiu, la professora explicarà els fonaments teòrics de l'assignatura. A través de l'aula virtual es proporcionarà un guió detallat de cada bloc amb bibliografia específica i altres materials per tal que l'alumnat pugui ampliar els continguts.	50
Classes pràctiques	Comentari de textos	Grup gran (G)	Es treballaran textos relacionats amb els diversos temes de l'assignatura. L'alumnat haurà de lliurar un comentari de text i es farà un debat oral a classe.	4
Classes pràctiques	Reconeixement i comentari d'obres	Grup gran (G)	Al llarg del curs es plantejaran activitats pràctiques a l'aula com a complement dels continguts exposats durant les classes teòriques. Aquestes podran consistir en breus qüestionaris avaluables o l'elaboració de comentaris o altre material a l'aula.	2
Avaluació	Proves escrites	Grup gran (G)	Es realitzaran dues proves escrites que inclouran preguntes de resposta breu i de desenvolupament i comentari d'imatges.	4

Guia docent

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula digital.

Activitats de treball no presencial (3,6 crèdits, 90 hores)

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Estudi de la matèria explicada a l'aula	Estudi de la matèria vista a les sessions teòriques complementada amb bibliografia específica.	40
Estudi i treball autònom individual	Preparació del comentari de textos	Lectura acurada de textos i elaboració d'un comentari que inclogui un resum raonat i una contextualització del tema.	20
Estudi i treball autònom individual	Comentari d'imatges	Cada alumne haurà de triar un mínim de cinc obres no vistes a classe, pertanyents a blocs diferents, i comentar-les. El treball s'ha de fonamentar en la consulta bibliogràfica i incidir en la contextualització de les obres dins un determinat moviment i en la seva lectura temàtica i formal.	30

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'algun dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Comentari de textos

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Proves de resposta llarga, de desenvolupament (no recuperable)
Descripció	Es treballaran textos relacionats amb els diversos temes de l'assignatura. L'alumnat haurà de lliurar un comentari de text i es farà un debat oral a classe.
Criteris d'avaluació	Al llarg del curs la professora indicarà dos capítols de llibre o articles que l'alumne haurà de llegir i comentar de forma oral i escrita. Els comentaris orals consistiran en dos debats que es realitzaran a classe a les dates

Guia docent

assenyalades a principi de curs. El comentari escrit és una tasca individual que s'haurà de lliurar a través d'Aula Digital el mateix dia de realització del debat.

Part oral. Criteris d'avaluació (5% itinerari A - 0% itinerari B):

- Assistència i participació activa.
- Capacitat d'anàlisi i subjecció al tema tractat.
- Ús de la terminologia específica.
- Correcció en l'expressió oral.

Part escrita. Criteris d'avaluació (15% itinerari A - 15% itinerari B):

- Capacitat d'anàlisi i subjecció al tema tractat.
- Adequació dels arguments exposats.
- Ús de la terminologia específica.
- Correcció en l'expressió per escrit.
- Ús de bibliografia específica.

Percentatge de la qualificació final: 20% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 15% per a l'itinerari B

Reconeixement i comentari d'obres

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Proves de resposta breu (no recuperable)
Descripció	Al llarg del curs es plantejaran activitats pràctiques a l'aula com a complement dels continguts exposats durant les classes teòriques. Aquestes podran consistir en breus qüestionaris avaluables o l'elaboració de comentaris o altre material a l'aula.
Criteris d'avaluació	En finalitzar cada un dels blocs es realitzaran activitats com reconeixement i comentaris d'imatges o qüestionaris breus que complementaran el contingut de les classes teòriques.
	Criteris d'avaluació:
	-Assistència i participació activa.
	-Correcció en la resposta.

Percentatge de la qualificació final: 10% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 0% per a l'itinerari B

Proves escrites

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves de resposta llarga, de desenvolupament (recuperable)
Descripció	Es realitzaran dues proves escrites que inclouran preguntes de resposta breu i de desenvolupament i comentari d'imatges.
Criteris d'avaluació	Es realitzaran dos exàmens amb proves de resposta breu, de desenvolupament i comentari d'imatges.
	Criteris d'avaluació:
	-Correcció de la resposta. Al comentari d'imatges es considerarà la seva identificació.
	-Capacitat d'anàlisi i d'ubicació de les variables espai-temporals.

Guia docent

-Ús de la terminologia específica.

-Correcció en l'expressió per escrit.

Percentatge de la qualificació final: 45% per a l'itinerari A amb qualificació mínima 5

Percentatge de la qualificació final: 50% per a l'itinerari B amb qualificació mínima 5

Comentari d'imatges

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Carpeta d'aprenentatge (recuperable)
Descripció	Cada alumne haurà de triar un mínim de cinc obres no vistes a classe, pertanyents a blocs diferents, i comentar-les. El treball s'ha de fonamentar en la consulta bibliogràfica i incidir en la contextualització de les obres dins un determinat moviment i en la seva lectura temàtica i formal.
Criteris d'avaluació	L'alumne haurà de triar com a mínim cinc obres relacionades amb el temari i comentar-les. Han de ser obres no tractades a classe i tant el treball com la selecció s'han de fer de manera individual Els comentaris s'entregaran al finalitzar cada bloc, seguint el format que es detallarà al començament de l'assignatura. L'entrega es realitzarà a través de l'Aula Digital dins els terminis que s'establiran al llarg del curs. Criteris d'avaluació: -Adequació de l'obra triada al tema. -Capacitat d'anàlisi i relació amb el context historicoartístic i amb altres obres i autors. -Ús de la terminologia específica. -Correcció en l'expressió per escrit. -Ús de bibliografia específica.

Percentatge de la qualificació final: 25% per a l'itinerari A amb qualificació mínima 5

Percentatge de la qualificació final: 35% per a l'itinerari B amb qualificació mínima 5

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Bibliografia bàsica

ARGAN, Giulio Carlo, *El arte moderno. Del iluminismo a los movimientos contemporáneos*, Madrid, Akal, 1991.

BENEVOLO, Leonardo, *Historia de la Arquitectura Moderna*, Barcelona, Gustavo Gili, 1974.

CALVO SERRALLER, Francisco, *El Arte Contemporáneo*, Madrid, Taurus, 2001.

del CASTILLO- OLIVARES, Antigüedad [et alt.], *El Arte del Siglo XIX. El artista entre el sueño de la historia y la materia de lo real*, Madrid, Centro de Estudios Ramón Areces, 2010.

HITCHCOCK, H. R., *Arquitectura de los siglos XIX y XX*, Madrid, Cátedra, 1981.

MARCHÁN FIZ, Simón, *La disolución del clasicismo y la construcción de lo moderno*, Salamanca, Ediciones Universidad Salamanca, 2012.

RAMOS DOMINGO, José, *La pintura del Alma. Romanticismo y religión del siglo XIX en Alemania*, Salamanca, Publicaciones de la Universidad Pontificia de Salamanca, 2015.

Bibliografia complementària

ARGAN, Giulio Carlo [et alt.], *El pasado en el presente. El revival en las artes plásticas, la arquitectura, el cine y el teatro*, Barcelona, Gustavo Gili, 1977.

Guia docent

- ARNASON, H.H., *Historia del Arte Moderno*, Barcelona, Daimon, 1972.
- BAUDELAIRE, Charles, *El pintor de la vida moderna*, Madrid, Taurus, 2013.
- BRYSON, Norman, *Tradición y deseo. De David a Delacroix*, Madrid, Akal, 2002.
- CLARCK, T.J., *Imagen del pueblo. Gustave Courbet y la Revolución de 1848*, Barcelona, Gustavo Gili, 1981.
- COLLINS, Peter, *Los ideales de la arquitectura moderna: su evolución 1750-1950*, Barcelona, Gustavo Gili, 1970.
- CROW, Thomas, *Emulación. La formación de los artistas para la Francia revolucionaria*, Madrid, La Balsa de la Medusa, 2003.
- DE FUSCO, Renato, *Historia de la arquitectura contemporánea*, Madrid, Celeste Eds., 1997.
- DE PAZ, Alfredo, *La revolución romántica. Poéticas, estéticas, ideologías*, Madrid, Tecnos, 2003.
- EISENMAN, Stephen (coord.), *Historia crítica del Arte del Siglo XIX*, Madrid, Akal, 2001.
- FRAMPTON, Kenneth, *Historia crítica de la arquitectura moderna*, Barcelona, Gustavo Gili, 1987.
- FRASCINA, Francis et al., *La Modernidad y lo Moderno. La pintura francesa en el siglo XIX*, Madrid, Akal, 1998.
- GRACIA, Carmen, *Història de l'Art del segle XIX*, Universitat de València, 2000.
- MOLET i PETIT, Joan, *Història de l'arquitectura: de la il·lustració a l'eclecticisme*, Barcelona, Edicions Universitat de Barcelona, 2003.
- NICHLIN, Linda, *El realismo*, Madrid, Alianza, 1991.
- NOVOTNY, Fritz, *Pintura y escultura en Europa*, Madrid, Cátedra, 1971.
- PATETTA, Luciano, *Historia de la arquitectura moderna: antología crítica*, Madrid, H. Blume, 1984.
- PEVSNER, Nikolaus, *Historia de las tipologías arquitectónicas*, Barcelona, Gustavo Gili, 1979.
- PEVSNER, Nikolaus, *Estudios sobre arte, arquitectura y diseño*, Barcelona, Gustavo Gili, 1983.
- RAGON, Michael, *Historia mundial de la arquitectura y el urbanismo modernos. Ideologías y pioneros: 1800-1910*, Barcelona, Destino, 1979.
- RAMÍREZ, Juan Antonio (dir.), *Historia del Arte 4, El mundo contemporáneo*, Madrid, Alianza, 1997.
- REYNOLDS, Donald Martin, *Introducción a la Historia del Arte. El siglo XIX*, Barcelona, Gustavo Gili, 1996.
- ROSENBLUM, Robert y JANSON, H.W., *El arte del siglo XIX*, Madrid, Akal, 1992.
- ROSENBLUM, Robert, *La pintura moderna y la tradición del Romanticismo nórdico*, Madrid, Alianza, 1993.
- SEGRE, Roberto, *Historia de la arquitectura y el urbanismo: países desarrollados, siglos XIX y XX*, Madrid, Instituto de Administración Local, 1985.
- SMITH, Paul, *Impresionismo*, Madrid, Akal, 2006.

Altres recursos

L'alumnat disposarà d'altres recursos bibliogràfics i multimèdia a l'aula virtual de l'assignatura.

